

Pravda a „pravditi“

Četl jsem nedávno (v jedné diskusi) zase větu, kterou jsem ovšem slyšel už mnohokrát: pravda prý „zůstává pravdou, i kdyby to vyslovil sám ďábel“. To je pochopitelně nejen nevinný omyl, ale především nebezpečná lež. Pravda je totiž skutečně nezávislá na tom, kdo na ní pracuje, kdo s ní manipuluje, třeba i kdo s ní někoho mlátí po hlavě. Ale to není „pravda“ ve smyslu výpovědi, formulace, slovního vyjádření, nýbrž je to *norma* každé výpovědi, formulace nebo vyjádření. A je hned třeba dodat, je to norma nepředmětná, tedy pravda ještě nevyslovená, neformulovaná, slovy nevyjádřená. – A pak tu je samozřejmě ještě něco jiného, možná ještě významnějšího. Proč by takový ďábel vyslovoval pravdu? Co by z toho měl? Čeho tak ďábelského by tím chtěl dosáhnout? A jsme u věci samé: vyslovená pravda je jako zbraň nebo třeba jen nůž. Ve vazbě jsme nesměli u sebe mít nůž, dokonce ani jen jídelní (a tupý); nůžky (mizerné) nám jen na chvíli zapůjčili a přitom jsme museli zůstat pod dozorem. S „pravdami“ lze i velmi nebezpečně manipulovat; ale není to „podle pravdy“, není to „to pravé“, ale je to „proti pravdě“. S „pravdou“ lze zacházet s velmi špatnými úmysly, a takové zneužití dělá z pravdy lež. Ano, pravda je vždycky pravda, ale „pravdivá výpověď“ se může stát i zradou!

(Písek, 150221-1.)